

Zpracování četby: *Máj*

Název díla:

Máj

Nakladatelství, místo a rok vydání: Fragment; 2010 (místo jsem bohužel nenašel)

Překladatel: Fedir Balyc'kyj

ISBN 13: 9788025310656

Autor:

Karel Hynek Mácha, významný český básník období romantismu, který se narodil v roce 1810 a zemřel v roce 1836. Byl ovlivněn myšlenkovými proudy romantismu, které v české literatuře obohatil o individuální a reflexivní přístup. V jeho tvorbě se často objevuje motiv poutníka a rozervaného hrdiny, což vychází z jeho osobních cest po českých hradech a zámcích. Zároveň jeho životní zkušenosti, například láska k Lori Šomkové, hluboce ovlivnily jeho dílo.

Mácha je znám také pro své specifické jazykové a formální experimenty, často používal slova se symbolickými významy a obohacoval českou slovní zásobu inspirován Josefem Jungmannem. *Máj* byl v době svého vydání odmítán, ale později se stal základním dílem českého romantismu.

Literární druh, žánr

- **Forma:** Lyricko-epická skladba
- **Druh:** Poezie
- **Žánr:** Lyricko-epická báseň

Námět, téma, motiv

- **Námět:** Tragický příběh Viléma, který zabil svůdce své milé, aniž by věděl, že tím zabíjí vlastního otce.
- **Téma:** Smrt, vina, láska, čas, země.
- **Motivy:** Vražda, poprava, zoufalství, krása přírody kontrastující s tragédií, úvahy o životě a smrti.

Časoprostor

- **Místo:** Okolí hradu Bezděz a jezero v Doksech
- **Doba děje:** Máj, jednotlivé zpěvy se odehrávají v různých časech dne (večer, noc, ráno)

Stručný děj

1. **1. zpěv:** Popis krásné májové přírody, Jarmila čeká na Viléma. Dozvídá se o jeho nadcházející popravě a končí svůj život skokem do jezera.
2. **2. zpěv:** Vilém ve vězení přemýšlí o své vině, dozvídá se, že zabil svého otce.
3. **I. Intermezzo:** Duchové čekají na Viléma na popravišti.
4. **3. zpěv:** Vilém se loučí s přírodou, obává se, co bude po smrti, a je popraven.
5. **II. Intermezzo:** Loupežníci truchlí nad ztrátou vůdce.
6. **4. zpěv:** Vypravěč se vrací po letech a dozvídá se příběh Viléma a Jarmily, reflektuje nad jejich tragédií.

Kompoziční výstavba

- **Struktura:** 4 zpěvy a 2 intermezza
- **Stavba:** Složitá, obsahující filosofické reflexe a popis přírody
- **Chronologie:** Částečně chronologická, prolínání příběhu s reflexemi

Vypravěč/lyrický subjekt

- Vypravěč je přítomen jako pozorovatel, který se v závěru básně (zpěv 4) ztotožňuje s Vilémovým osudem.

Postavy a jejich charakteristika

- **Jarmila:** Mladá dívka, oddaná Vilémovi, zoufale se rozhodne ukončit svůj život.
- **Vilém:** Romantický hrdina, “strašný lesů pán”, který si uvědomí své hříchy až v cele před popravou.
- **Hynek:** Autorovo alter-ego, poutník reflektující nad osudem Viléma.

Vyprávěcí způsoby

- Er-forma s přechodem do ich-formy (děj končí ztotožněním se Máchy s dějem).

Typy promluv

- Dialogy, monology, přímá řeč postav

Veršová výstavba

- Nepravidelnost ve verších a v rýmech
- Jambický verš
- Obkročný (ABBA) - **převažuje**
- Střídavý (ABAB)
- Sdružený (AABB)

Jazykové prostředky

- **archaický, knižní/básnický jazyk**
- **archaismy**
 - Anjel (anděl)
- **knižní výrazy**
 - Luna (měsíc v latině)
- **zvukomalba**
 - „břeh jej objímal kola kol...“
 - „nocí řinčí řetězů hřmot“
- **zvukosled**
 - „bílých skví se šatů stín...“
- **eufonie**
 - „...svou lásku slavík růži pěl...“
- **kontrasty:**
 - líčení májové přírody X Jarmila po tom, co se dozvídá o Vilémovu zatčení, skočí do jezera (nachází se v závěru prvního zpěvu)
 - líčení májové přírody X vedení odsouzence na smrt (třetí zpěv)
- **paralely:**
 - obraz májové přírody X láska (první zpěv)
 - temná noc X myšlenky Viléma na smrt (ve druhém zpěvu)

Tropy a figury

- **Apostrofa, řečnické otázky, epanastrofa** (opakování slov na konci jednoho verše a na začátku druhého), **epiteton, přirovnání**, množství **metafor** a zejména **personifikací**, časté a dlouhé **oxymórony a metonymie**

Hlavní myšlenka a autorův záměr

- **Hlavní myšlenka:** *Máj* ukazuje hluboké přemítání nad vinou, smrtí a marností života.
- **Autorův záměr:** Mácha varuje před osudovými chybami, zdůrazňuje ničivý dopad zmařené lásky a poukazuje na lidskou pomíjivost (vlastnost všeho, co jednou nezbytně zanikne).

Vlastní hodnocení

Celkem složitě to číst. Xkrát je potřeba si věci domýšlet. Popravdě jsem knihu nedočel úplně celou a musel jsem si nějaké informace hledat jako shrnutí, abych to pochopil. Asi to nebude takhle pro každého, ale já osobně mám problém věnovat knize tu pozornost, která by jí měla být věnována.

Použitá literatura

<https://www.cesky-jazyk.cz/ctenarsky-denik/karel-hynek-macha/maj-15.html>

<https://littleratura.cz/cz-20-21/2019/05/19/maj-karel-hynek-macha.html>

<https://www.edufix.cz/clanky/maturita/cestina/maj>

<https://littleratura.cz/cz-20-21/2019/05/19/maj-karel-hynek-macha.html>